

Teknologiajohtaja Kangas

5.12.2025

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

**PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N LAUSUNTO AIHEESTA U 67/2025 vp
VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE EHDOTUKSESTA EUROOPAN
PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI AVARUUSTOIMINNAN
TURVALLISUUDESTA, HÄIRIÖNSIETOKYVYYSTÄ JA KESTÄVYYDESTÄ UNIONISSA
(AVARUUSASETUS)**

Tiivistelmä

Avaruustoimiala on yksi Euroopan ja erityisesti Suomen kasvualoista. Kotimaisten avaruusalan yritysten liiketoiminta on kasvamassa nopeasti sadoista miljoonista miljardiluokkaan. Avaruuspalveluiden globaalin luonteen vuoksi sääntely-ympäristön merkitys toimialalle on keskeisen tärkeä.

Komissio on esittänyt EU:lle avaruusasetusta, jonka yleistavoitteeksi se nimeää mm. avaruussektorin yhdenmukaistamisen ja sisämarkkinoiden edistämisen. Tavoitteeksi on nimetty myös turvallisuuden, resilienssin ja ympäristökestävyyden edistäminen vaatimuksia harmonisoimalla. Vaikka pidämme esitettyjä tavoitteita tärkeinä, nyt esitetty sääntely edistää näitä tavoitteita parhaassakaan tapauksessa vain osittain. Esitetty avaruusasetus ei esimerkiksi muuttaisi sitä peruslähtökohtaa, että eri jäsenvaltioissa ja niiden kansallisilla avaruuslainsäädännöillä luomat edellytykset avaruustoiminnan harjoittamiselle poikkeavat suuresti toisistaan.

Jos asetusehdotuksen hyödyt jäävät komission esityksen perusteella paljolti epäselviksi, sen haitat puolestaan ovat selkeämpiä. Erityistä huolta herättää asetusehdotuksen vaikutukset eurooppalaisen avaruusteollisuuden kilpailukyvyille, joka **komission oman arvion mukaan johtaisi jopa 10 % kustannustason nousuun eurooppalaisille satelliittioperaattoreille. Tämä on nähdäksemme täysin kestämaton rasite eurooppalaisen avaruusteollisuuden kehittymiselle.** Lisäksi on huomattava, että komissio on muissa politiikkatoimissaan nostanut prioriteetikseen EU:n kilpailukykyyn kehittämisen ja regulaation yksinkertaistamisen (mm. EU:n kilpailukykykompassi, 2025), minkä kanssa nyt esitetty sääntely on vakavasti ristiriidassa.

Lisäksi jaamme valtioneuvoston U-kirjelmässään esitettyjä huolia oikeusperustan, suhteellisuusperiaatteen ja kansalliseen toimivaltaan liittyvissä kysymyksissä, joita avaamme alla yksityiskohtaisemmin.

Kokonaisuutena arvioiden pidämme esitettyä asetusehdotusta nykyisessä muodossaan tarpeettomana ja suorastaan haitallisena eurooppalaisen avaruusteollisuuden kehittymiselle ja talouskasvun aikaansaamiselle.

Teknologiajohtaja Kangas

5.12.2025

Yksityiskohtaisemmat huomiot

Asetusehdotuksessa kuvattu teknisten vaatimusten harmonisointi tarjoaa nähdäksemme ehdotuksen suurimman potentiaalin hyödyille. Arviomme mukaan hyödyt jäävät kuitenkin nyt esitetyssä muodossa vaatimattomiksi, sillä merkittävimmät erot nykyiselläänkin syntyvät jäsenvaltioiden kansallisten avaruuslainsäädäntöjen ja lupamenettelyiden eroista, joita esitetty sääntely ei poista.

Lupa- ja valvontamenettelyiden näkökulmasta esitetyt uudet menettelyt lisäisivät merkittävästi komission toimivaltaa ennen kaikkea valvontamenettelyissä. Suhtaudumme tällaiseen toimivallan siirtoon hyvin kriittisesti. Lisäksi on huomioitava, että kuvatun kaltainen EU:n lupa- ja valvontamenettely tulisi nykyisen kansallisen lupa- ja valvontamenettelyn lisäksi uudeksi kerrokseksi yksinkertaistamatta mitenkään kansallisia menettelyitä.

Ehdotukseen sisältyy myös hyvin monimutkaisia elementtejä jäsenvaltioiden mahdollisuuksiin tehdä yhteistyötä kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa, ja nähdäksemme näitä vaikutuksia on vielä selvitettävä tarkemmin.

Huoltamme herättää myös ehdotukseen sisältyvä komission oikeus kerätä tietoja jäsenvaltioiden puolustuskyvyistä. Nyt asetuksen soveltamisesta on rajattu pois vain yksinomaan puolustuksen tai kansallisen turvallisuuden tarpeisiin hyödynnettävät avaruuspalvelut, mutta muu valtiollinen avaruustoiminta on asetuksen soveltamisen piirissä. Käytännössä pidämme tällaista rajausta hyvin ongelmallisena satelliittien monikäyttöisyyden vuoksi. Esimerkiksi Suomen tulevat puolustussatelliittien hankinnat eivät ymmärryksemme mukaan täytä tätä edellytystä, sikäli kun niitä käytettäisiin myös muiden kuin turvallisuusviranomaisten tarpeisiin. Tällaisen puolustukselle sensitiivisten tietojen kerääminen ei millään tavoin kuulu unionin toimivaltaan. Samalla tavoin suhtaudumme hyvin kriittisesti komission mahdollisuuksiin kerätä satelliittioperaattoreiden herkkiä liikesalaisuuksia, emmekä näe tällekin tiedonkeruulle riittäviä oikeudellisia perusteita.

Kuten yllä kuvasimme, sääntelyn vakavin haitta on EU-alueella toimiville yrityksille tuleva kustannusrasite sekä hallinnollinen taakka, mikä heikentää merkittävästi EU-toimijoiden suhteellista kilpailukykyä globaaleilla markkinoilla. Nähdäksemme esitettyyn sääntelyyn liittyy aito ja vakava riski, että toimintoja siirtyy EU:n ulkopuolelle ja eurooppalainen avaruustoiminta näivettyy. Lisäksi lisääntyvä sääntelyrasite kohtelee suuria ja pieniä toimijoita epäsymmetrisesti. Erityisesti ns. Suomen toimijakentässä hyvin merkittävälle New Space -toimijakentälle (startup- ja pk-toimijat) kasvava sääntelyrasite on vakava uhka niiden innovaatiokyvylle, jota EU toisaalla pyrkii edistämään.